



Verkiezingsprogramma

Gemeenteraadsverkiezing 2026

Sint-Michielsgestel

Januari 2026

VOOR EEN GROEN, GEZOND EN GASTVRIJ SINT-MICHIELSGESTEL – SAMEN MET JOU

Inhoud

1. Voorwoord & Speerpunten	3
2. Groen	4
2.1 Paal en perk aan pesticiden	4
2.2 Groen tot aan de voordeur	4
2.3 Blijje Bloem, Beest en Boer!	5
3. Gezond	6
3.1 Zorg waar nodig, preventie als basis	6
3.2 Gezonde straten, gezondere mensen	6
3.3 Toegankelijke, toekomstbestendige sport en recreatie	7
4. Gastvrij	9
4.1 Doorbouwen voor doorstroming	9
4.2 Opvang voor asielzoekers, verspreid over de kernen	9
4.3 Ruimte voor lokale ideeën, betrokkenheid en kracht	10
Overige thema's	11
Onderwijs	11
Gezondheid	12
Wonen	13
Klimaat & Energie	14
Veiligheid (leefbaarheid)	15
Ondernemen/lokale economie	16
Sociaal domein	17
Cultuur	18
Lokale democratie en goed bestuur	19

1. Voorwoord & Speerpunten

Dit is het verkiezingsprogramma van D66 Sint-Michielsgestel voor de periode 2026-2030. We pakken de belangrijkste uitdagingen in onze gemeente aan, met haalbare en doortastende oplossingen. We zijn positief, open en eerlijk – ook als het spannend wordt. We doen wat nodig is om dingen voor elkaar te krijgen, in alle kernen van onze gemeente. We durven de verouderde manieren van de gemeente uit te dagen, zodat inwoners écht invloed hebben. En we spreken ons uit over wat écht telt voor Sint-Michielsgestel.

GROEN

We willen dat iedereen in Sint-Michielsgestel groen om zich heen heeft, nu en in de toekomst. In en rond alle dorpen zorgen we voor meer en gevarieerder natuur. De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld, stelt duidelijke regels en werkt samen met inwoners, boeren en natuurorganisaties. Denk aan minder bestrijdingsmiddelen, groene leerprojecten, natuurstroken door landbouwgebieden en natuur tot aan je voordeur.

GEZOND

In Sint-Michielsgestel willen we dat kinderen gezond en veilig opgroeien. We werken samen om problemen vroeg te zien en aan te pakken, zodat minder kinderen in de jeugdzorg belanden. We steunen sport- en cultuurverenigingen waar iedereen kan meedoen. We zorgen voor voorzieningen die het verschil maken: een buitenzwembad met toekomst, een sporthal die betaalbaar blijft, ruimte voor jongerencultuur en initiatieven voor gezonde school- en sportkantines. En we maken fietsen en wandelen veiliger en aantrekkelijker dan de auto – want dat is beter voor gezondheid, natuur én bereikbaarheid.

GASTVRIJ

Gastvrij betekent dat iedereen zich welkom voelt in Sint-Michielsgestel. We nodigen inwoners uit om met ideeën te komen, denken graag mee en geven ruimte om die plannen zelf uit te voeren. We bouwen en verbouwen voldoende huizen: van sociale huur tot betaalbare koop. We laten niemand in de steek: wie hulp of opvang nodig heeft, kan op ons rekenen. Zo zorgen we samen voor een sterke, open en vriendelijke gemeenschap waar je elkaar kent en helpt.

Dit alles kan met een politieke wil en daadkracht. Zie jij dit ook zo: Stem dan 18 maart op D66. Voor een groen, gezond en gastvrij Sint-Michielsgestel.

Wil je met ons meedenken of meepraten richting de verkiezingsdag? Wordt lid van D66 en schuif lokaal aan bij ons. Stuur dan een e-mail naar [*e-mailadres*]. We horen graag van je!

2. Groen

We willen dat iedereen in Sint-Michielsgestel groen om zich heen heeft, nu en in de toekomst. In en rond alle dorpen zorgen we voor meer en gevarieerde natuur. De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld, stelt duidelijke regels en werkt samen met inwoners, boeren en natuurorganisaties. Denk aan minder bestrijdingsmiddelen, groene leerprojecten, natuurstroken door landbouwgebieden en natuur tot aan je voordeur.

2.1 Paal en perk aan pesticiden

In Sint-Michielsgestel willen we dat iedereen gezond kan wonen en opgroeien. Daarom zetten we stevig in op het terugdringen van pesticiden. De zorgen zijn groot – over de bodem, het water, de natuur én de gezondheid van omwonenden. Vooral de lelieteelt laat zien hoe intensief gebruik van chemische middelen schadelijk is. Het tast niet alleen de variatie aan planten en dieren aan, maar ook de leefomgeving van onze kinderen.

D66 kiest voor een veilige, kindvriendelijke en duurzame gemeente. Streven naar persoonlijke winst mag nooit ten koste gaan van mens en milieu. Daarom willen wij:

- Betere bescherming van omwonenden met een bufferzone van 250 meter rond scholen, speeltuinen en woningen.
- Meer transparantie: een meldplicht voor boeren die chemische middelen gebruiken, eenvoudig geregeld en zonder extra papierwerk. Inwoners moeten op tijd weten wanneer er gespoten wordt – via een app of duidelijke borden.
- Leren van anderen: elke maatregel die elders in Nederland werkt om pesticiden terug te dringen, nemen we ook in overweging.
- Stimulering van duurzame alternatieven: meer natuurinclusieve landbouw en sierteelt, zoals biologische bloemenweides, gemengde teelten en agroforestry.

2.2 Groen tot aan de voordeur

Groen is niet alleen buiten de dorpen te vinden – het hoort ook in de dorpen. D66 wil de natuur dichterbij mensen brengen: bomen in de straat, groene pleinen, geveltuinen en buurttuinen. Zo wordt onze leefomgeving mooier én gezonder.

Meer groen betekent verkoeling in hete zomers, betere opvang van regenwater en schonere lucht. Het geeft ook ruimte aan vogels, bijen en andere dieren. Daarom streven we naar de 3-30-300-aanpak:

- 3 bomen zichtbaar vanuit elk huis.
- 30 procent bladerdek in elke wijk.
- Maximaal 300 meter lopen naar een park of groene plek.

We willen inwoners actief betrekken bij het vergroenen van hun buurt. Als bewoners samen een versteend plein willen omtoveren tot een buurttuin, moet de gemeente dit mogelijk maken en ondersteunen – met kennis, middelen en vertrouwen.

Daarnaast kiezen we voor een ecologisch maaibeleid, met variatie tussen kort gemaaid gras, ruige stukken en vlinderstroken. Zo krijgt de natuur de ruimte, en zien onze dorpen er aantrekkelijker en levendiger uit.

2.3 Blije Bloem, Beest en Boer!

Sint-Michielsgestel is voor een groot deel landelijk. Hier wonen we, recreëren we én produceren boeren ons voedsel. Dat zorgt voor keuzes: hoe verdelen we de ruimte tussen natuur, landbouw en andere functies?

D66 ziet landbouw als essentieel – voedsel is een basisbehoefte. Tegelijkertijd is natuur onmisbaar voor een gezonde toekomst. Daarom gaan we samen met agrariërs werken aan voedselproductie in balans met bodem, water en een gezonde natuur met planten en dieren.

Wij willen:

- Samen in gesprek met agrariërs over duurzame vormen van landbouw en een plan maken om te komen tot een natuurinclusieve landbouw.
- Gebruik maken van regionale programma's zoals Brabant Behaagt en het Van Gogh Nationaal Park om boeren te helpen met een financieel kader.
- Ondersteuning met subsidies vanuit rijk en regio, zodat duurzame keuzes geen oneerlijke lasten opleveren.
- Groene natuurstroken door het landelijk gebied, samen met boeren aangelegd, zodat insecten, vogels en andere dieren weer meer ruimte krijgen.
- Gemeentelijke grond verduurzamen: op alle gemeentelijke landbouwgronden verplichten we biologische teelt, net als in Den Bosch.

3. Gezond

In Sint-Michielsgestel willen we dat kinderen gezond en veilig opgroeien. We werken samen om problemen vroeg te zien en aan te pakken, zodat minder kinderen in de jeugdzorg belanden. We steunen sport- en cultuurverenigingen waar iedereen kan meedoen. We zorgen voor voorzieningen die echt het verschil maken: een sporthal die betaalbaar blijft, ruimte voor jongerencultuur en initiatieven voor gezonde school- en sportkantines. En we maken fietsen en wandelen veiliger en aantrekkelijker dan de auto – want dat is beter voor gezondheid, natuur én bereikbaarheid.

3.1 Zorg waar nodig, preventie als basis

Het aantal jongeren dat zorg krijgt, stijgt nog steeds, terwijl wachtlijsten toenemen en kosten oplopen. Dat zet niet alleen het budget onder druk, maar ook de kwaliteit van de zorg.

D66 gelooft dat elk kind het recht heeft om veilig en gezond op te groeien. Maar wij durven ook kritisch te kijken naar het systeem: is zorg echt altijd de beste oplossing? Steeds vaker wordt hulpverlening ingeschakeld bij opgroei problemen die misschien beter opgelost kunnen worden binnen het gezin, op school of in de buurt.

Wij zetten daarom in op:

- Versterken van zelf- en samenredzaamheid van gezinnen en jongeren samen met andere partijen zoals BINT.
- Normaliseren van opgroei problemen en kritisch kijken naar zorgindicaties, met jaarlijkse monitoring en bijsturing.
- Snelle, lichte ondersteuning dichtbij, zodat zwaardere zorg niet nodig wordt. Hiervoor verschuiven wij het budget van zware jeugdzorg naar lichte preventieve hulp via scholen, jeugdwerk, sport en dorpsinitiatieven.

Daarnaast streven we naar:

- Structureel overleg tussen scholen, huisartsen, wijkverpleegkundigen, ouders en jeugdhulpverleners. We willen een preventieplan jeugd opstellen samen met professionals, ouders en jongeren.
- Inkoop sturen op effectiviteit: zorgaanbieders moeten inzicht geven in uitkomsten, niet alleen uren.
- Slim budgetteren: budgetplafonds op lichte zorg, zodat er ruimte blijft voor kinderen met complexe hulpvragen.

3.2 Gezonde straten, gezondere mensen

Het verkeer in onze gemeente neemt toe door de groei van de dorpen. Auto's domineren, maar veroorzaken luchtvervuiling en gevaarlijke situaties. Zeker waar vracht- en landbouwverkeer door de kernen gaat zonder veilige fietspaden.

D66 kiest voor schoner, veiliger en gezonder vervoer – met nadruk op fietsen en lopen. Dat is beter voor de gezondheid én voor het milieu.

Dit betekent voor D66:

- Actieve mobiliteit (fiets en lopen) krijgt prioriteit bij de aanpak van wegen.
- Minder autoverkeer, meer elektrische voertuigen.
- Lagere snelheden en betere verkeersveiligheid.
- Oplossen van de grootste knelpunten, in overleg met inwoners en bedrijven.

Concrete voorstellen zijn o.a.:

- Kinderen moeten in heel Sint-Michielsgestel veilig naar school en sport kunnen fietsen. Wij richten de bebouwde kom in zodat maximaal dertig km/u de geschikte snelheid wordt; vijftig km/u kan alleen bij gescheiden fietspaden.
- Een snelfietsroute van Berlicum (Mercuriusplein) via Den Dungen (De Molen) naar Sint-Michielsgestel (Petrus Dondersplein). Hiervoor starten we een participatieproces.
- De Hoogstraat in Berlicum inrichten als fietsstraat, waar auto's te gast zijn.
- Aparte fietspaden op de uitvalswegen naar 's-Hertogenbosch, De Brand en Schijndel, en een veiliger knooppunt Bosscheweg-Litserstraat.
- Herinrichting van de Kapelstraat-Brugstraat-Pastoor Verlindenstraat als belangrijke fietsroute in Middelrode.
- Verbetering van de Dorpsstraat in Gemonde, met markering voor fietsers en wandelaars.
- Een veiligere inrichting van het knooppunt Theerestraat-Esscheweg in Sint-Michielsgestel.

Zo maken we mobiliteit gezonder, veiliger en schoner – voor iedereen.

3.3 Toegankelijke, toekomstbestendige sport en recreatie

Sport en recreatie zijn onmisbaar voor een gezonde samenleving. In onze gemeente spelen verenigingen en voorzieningen daarin een centrale rol. Ze brengen mensen samen, versterken sociale banden en houden ons gezond. D66 blijft investeren in sterke sport- en recreatiefaciliteiten.

We zetten in op een gemeente waar iedereen kan sporten en bewegen:

- Veilig fietsen en wandelen: we maken onze dorpen nog fietsvriendelijker en stimuleren wandelen en hardlopen.
- Meer sport in de openbare ruimte: denk aan routes, speelplekken en gymtoestellen in de buitenlucht.
- Moderne en duurzame accommodaties: verenigingen verdienen goede faciliteiten die klaar zijn voor de toekomst.

Concreet betekent dit:

- Zwembad Zegenwerp: deze geliefde plek moet behouden blijven. We investeren in verduurzaming en werken creatieve financiële oplossingen uit, met steun van gemeente, provincie en inwoners. Sluiting is geen optie – want eenmaal dicht, gaat het nooit meer open.
- Sporthal De Run: deze accommodatie is verouderd en voldoet niet meer aan de eisen. D66 pleit al langer voor nieuwbouw en verplaatsing, zodat ook basisscholen en de kernen Berlicum en Middelrode profiteren.

Zelfs als er bezuinigingen dreigen, blijven sport en recreatie voor ons een prioriteit. Goed onderhouden en toegankelijke voorzieningen zijn essentieel voor gezondheid en sociale samenhang. Ze vormen de ruggengraat van een levendige gemeenschap – in elke kern van Sint-Michielsgestel.

4. Gastvrij

Gastvrij betekent dat iedereen zich welkom voelt in Sint-Michielsgestel. We bouwen en verbouwen voldoende huizen: van sociale huur tot betaalbare koop. We laten niemand in de steek: wie hulp of opvang nodig heeft, kan op ons rekenen. We nodigen inwoners uit om met ideeën te komen, denken graag mee en geven ruimte om die plannen zelf uit te voeren. Zo bouwen we samen aan een sterke, open en vriendelijke gemeenschap waar je elkaar kent en helpt.

4.1 Doorbouwen voor doorstroming

Nederland moet bijna een miljoen woningen bouwen voor 2030. Voor Sint-Michielsgestel betekent dat zo'n 1.400 woningen erbij. Van die woningen moet de helft betaalbaar zijn, omdat het aandeel sociale huur nu te laag ligt (16% versus de norm van 30%).

Daarnaast vergrijsst de gemeente snel. In 2040 is 28% van de huishoudens ouder dan 75 jaar. We moeten dus vooral investeren in toekomstbestendige woningen: gelijkvloerse appartementen, mantelzorgwoningen en betaalbare koopwoningen voor senioren. Dit zorgt ook voor doorstroming: als ouderen verhuizen, komen huizen vrij voor gezinnen en jongeren.

D66 wil daarom:

- Slimmere planologische procedures waarmee ontwikkelaars sneller concrete woningbouwprojecten kunnen realiseren.
- Meer gelijkvloerse woningen voor senioren in alle kernen.
- Betaalbare huurwoningen en goedkope koopwoningen voor jongeren.
- Creatieve oplossingen, zoals financiële constructies met pensioenfondsen, woningsplitsing en concepten als Knarrenhof of KLOOS-community.

4.2 Opvang voor asielzoekers, verspreid over de kernen

De landelijke overheid vraagt onze gemeente om maximaal driehonderd asielzoekers en statushouders op te vangen. Voor D66 is dit niet alleen een politieke opdracht, maar vooral een morele keuze. Wij willen een gastvrije gemeente zijn die mensen in nood een veilige plek biedt.

De afgelopen jaren hebben we gezien hoe het mis kan gaan als politiek en inwoners niet tijdig met elkaar in gesprek gaan. Geheimhouding en uitstel leidden tot wantrouwen en spanningen. Dat mag niet nog eens gebeuren.

D66 kiest voor opvang die menswaardig, solidair en goed georganiseerd is. Daarom willen wij:

- Gastvrije spreiding van opvang over de verschillende kernen.
- Voldoende budget om dit goed en duurzaam te regelen.

- Open dialoog met inwoners, vanaf het begin betrokken bij de plannen.

Zo laten we zien dat Sint-Michielsgestel een gemeente is die haar verantwoordelijkheid neemt en gastvrij is voor iedereen.

4.3 Ruimte voor lokale ideeën, betrokkenheid en kracht

D66 gelooft in de kracht van inwoners. Inwoners weten vaak het beste wat er speelt in hun dorp of wijk. Daarom willen wij dat de gemeente actief ruimte geeft aan burgerinitiatieven – en ze ook ondersteunt.

Een inspirerend voorbeeld is de Burgerbegroting in Waalwijk. Daar mogen inwoners meepraten én meebeslissen over de besteding van een deel van het budget. D66 wil dit ook in Sint-Michielsgestel: één procent van de begroting, zo'n negenhonderdduizend euro, voor plannen van inwoners. Zo vergroten we eigenaarschap, betrokkenheid en creativiteit. De burgerbegroting sluit ook goed aan bij allerlei initiatieven van inwoners zelf, zoals Met elkaar voor Mekaar, Met je Hart, BuurtKring en Buurkracht.

Daarnaast willen we groepen inwoners beter in staat stellen om gemeentelijke taken over te nemen als zij denken dat het beter of slimmer kan. Denk aan het beheer van een buurthuis, groenonderhoud of het opzetten van sociale activiteiten. Dit is geen bezuiniging, maar een manier om energie en initiatief uit de samenleving te benutten.

Tot slot willen we het verenigingsleven behouden en waar nodig versterken. Verenigingen zijn het kloppend hart van onze gemeenschap. Ze brengen mensen samen, bevorderen gezondheid en welzijn, en zorgen voor een rijk sportief en cultureel aanbod. D66 kiest voor goede accommodaties, passende subsidies en ondersteuning op maat voor vrijwilligers en besturen.

Zo maken we van Sint-Michielsgestel een gemeente die luistert, ondersteunt en samenwerkt met haar inwoners. Samen staan we sterker.

Overige thema's

D66 zet in op een groen, gezond en gastvrij Sint-Michielsgestel. Dat is de kern van ons verkiezingsbelofte. Maar D66 staat voor meer. Onder andere op onderwijs, gezondheid, wonen, klimaat en energie, veiligheid, ondernemen, sociaal domein, cultuur en goed bestuur. Deze thema's overlappen regelmatig onze kernbelofte van een groen, gezond en gastvrij Sint-Michielsgestel.

Onderwijs

Je afkomst bepaalt nog te vaak je kansen in het onderwijs. Volgens D66 verdient ieder kind goed onderwijs, ongeacht waar je wieg heeft gestaan. Dat begint bij een goede leraar voor de klas, een fijn schoolgebouw en een gezonde omgeving. De rijke schooldag zorgt ervoor dat alle kinderen een gelijke kans krijgen. In het onderwijs krijgen mensen de kans om te groeien en je talent te ontdekken. Daartoe geven we leerlingen zoveel mogelijk ruimte.

1. Gelijke kansen met de rijke schooldag. Alle basisscholen sluiten aan op het programma Rijke Schooldag. Hierdoor komen kinderen op school en tijdens de buitenschoolse opvang in aanraking met sport, cultuur, muziek, gezonde schoollunches, natuur en huiswerkbegeleiding. Deze langere schooldag is goed voor de ontwikkeling van kinderen en ontzorgt ouders.

2. De gezonde school. We investeren in de verduurzaming van schoolgebouwen, waarbij we zorgen voor voldoende groen, frisse lucht en ruimte voor beweging. Scholen zijn zoveel mogelijk met de fiets en lopend te bereiken via veilige fietsroutes en er zijn voldoende plekken om de fiets te stallen.

3. Lezen en schrijven op één. Lezen is leuk en belangrijk. In de strijd tegen de dalende leesvaardigheid willen we boeken voor iedereen bereikbaar maken. In iedere wijk/ieder dorp is er de mogelijkheid om boeken te lenen of te ruilen.

Gezondheid

Iedereen wil leven in een gezonde en schone omgeving, maar dat is niet voor iedereen de realiteit. Onze gezondheid wordt voor een groot deel bepaald door factoren buiten de gezondheidszorg. Gemeentelijk beleid over bijvoorbeeld een gezonde leefomgeving heeft grote invloed op onze gezondheid. D66 zet zich daarom in voor veel groen, ruimte om te bewegen en schone lucht. Want iedereen voelt zich beter in een gezonde omgeving.

Als je zorg nodig hebt, moet dit dichtbij en toegankelijk beschikbaar zijn. Je huisarts heb je het liefst in je eigen buurt. D66 zet daarom vooral in op preventie en sterke lokale netwerken.

1. Ruimte om te bewegen. De openbare ruimte moet worden ingericht op een manier die bewegen stimuleert. D66 wil daarom dat de gemeente inzet op het stimuleren hiervan door betere hardlooproutes, nog meer watertappunten, outdoor gyms, basketbalvelden, etc.

2. Gezondheid is meer dan zorg. Gezondheid en welzijn moeten een medebepalend element zijn bij besluiten over bijvoorbeeld verkeer, ruimtelijke ordening en woonomgeving. De gemeente toetst bij ieder voorgenomen besluit de mogelijke impact op de gezondheid van burgers. Zo nodig, wint de gemeente deskundig advies in, dat openbaar gemaakt wordt alvorens het besluit genomen wordt.

3. Zorgzame buurten. D66 wil dat wijken en dorpen worden ingericht als zorgzame buurten. Zorgzame buurten hebben voldoende groen en mogelijkheden om te bewegen, spelen en elkaar te ontmoeten. In een zorgzame buurt kunnen mensen, ongeacht leeftijd of zorgbehoefte, comfortabel in hun huis of vertrouwde buurt blijven wonen en hebben mensen eigenaarschap en zeggenschap over hun eigen zorg en welzijn. Nieuwe wijken worden gebouwd voor een bewoning met een gemengde samenstelling (ouderen, gezinnen, starters) en gemengde prijscategorieën, waarbij verschillende soorten bewoners elkaar aanvullen en versterken.

Wonen

Er zijn simpelweg te weinig betaalbare woningen. De woningcrisis raakt alle soorten huishoudens: starters, gezinnen en ouderen. De gemeente heeft de verantwoordelijkheid om de beperkte ruimte slim te benutten en ervoor te zorgen dat iedereen een betaalbare, kwalitatief goede en duurzame woning kan vinden.

D66 wil de woningcrisis aanpakken door te bouwen waar het kan, te reguleren waar het moet en te verduurzamen voor de toekomst. Wij streven ernaar meer betaalbare woningen te realiseren en te bouwen met oog voor het klimaat. Zo scheppen we ruimte voor iedereen – of je nu starter, doorstromer of senior bent. Door slimme keuzes te maken en innovatief te bouwen, zorgen wij ervoor dat onze dorpen en steden leefbaar en toekomstbestendig blijven.

1. Betaalbaar wonen D66 streeft naar een woningaanbod bestaande uit minstens dertig procent sociale huurwoningen. Wij besteden specifiek aandacht aan woningen die betaalbaar en geschikt zijn voor starters, gezinnen, een- en tweepersoonshuishoudens en senioren. Dit zorgt voor een evenwichtige verdeling, zodat alle inkomensgroepen toegang hebben tot betaalbare en kwalitatief goede huisvesting.

2. Stimuleren van doorstroming Wij bevorderen doorstroming door regelingen zoals 'Van groot naar beter', waarbij ouderen worden gestimuleerd om naar kleinere, passende woningen te verhuizen. Dit maakt grotere gezinswoningen vrij voor jonge gezinnen. De gemeente kan hierbij ondersteunen met subsidies, begeleiding en het bouwen van geschikte seniorenwoningen, met name in de buurten waar de ouderen nu wonen zodat bestaande netwerken in stand kunnen blijven.

3. Verduurzaming van woningen D66 maakt verduurzaming aantrekkelijk en haalbaar door het aanbieden van subsidies voor isolatie, zonnepanelen, warmtepompen en andere energiebesparende maatregelen. Verplichte verduurzaming van sociale huurwoningen via woningcorporaties is essentieel. De gemeente kan eigenaren en verhuurders ondersteunen met informatie en financieringsopties om woningen energiezuiniger te maken en de energiekosten voor bewoners te verlagen.

Klimaat & Energie

D66 staat voor een klimaatbeleid dat werkt voor een duurzame toekomst én uw portemonnee. We zetten in op energie besparen, duurzaam opwekken en meer groen in de buurt. Door zonne-energie op daken en lokale windenergie maken we duurzame energie betaalbaar voor iedereen. We helpen bewoners en bedrijven om te verduurzamen, bijvoorbeeld door isolatie, zodat ze zowel energie als kosten besparen. Tegelijkertijd lossen we netcongestie op met slimme oplossingen zoals buurtbatterijen en beter energieverbruik. Door nu te investeren in duurzame energie, creëren we niet alleen een gezonde toekomst voor onze kinderen, maar versterken we ook de lokale economie. Zo maken we samen de overstap naar een schone, energie neutrale gemeente.

1. We gaan iedereen helpen met verduurzamen. Verduurzamen is niet voor iedereen even gemakkelijk. Voor mensen met een eigen woning of huurders in de particuliere sector is de drempel naar verduurzamen soms hoog. Daarom stimuleert D66 organisaties die in onze gemeente aan de slag gaan om mensen te helpen met kleine energiebesparende maatregelen zoals het aanbrengen van tochtstrippen, het vervangen van oude verlichting door Led lampen of het aanbrengen van radiatorfolie. Ook willen we kijken of met gekoppelde subsidies en leningen grotere investeringen zoals dakisolatie of een warmtepomp voor een grotere groep mogelijk te maken. Door energiebesparing laagdrempelig en persoonlijk aan te pakken, en versterken we de betrokkenheid van bewoners bij de energietransitie en zorgen we dat iedereen mee kan komen.

2. We stimuleren energiecoöperaties. Steeds meer Nederlanders willen op lokaal niveau hun eigen duurzame energie opwekken, opslaan, verdelen of leveren in de vorm van een energiecoöperatie of energiegemeenschap. Deze lokale initiatieven, waarin wijken of buurten eigenaar zijn van hun eigen energievoorziening, dragen bij aan een eerlijke verdeling van lusten en lasten van de energietransitie en stimuleren daarnaast de betrokkenheid van burgers bij de energietransitie. De gemeente kan deze initiatieven stimuleren, bijvoorbeeld door grond en daken uit eigen vastgoed beschikbaar te stellen, administratieve belemmeringen te verhelpen en energiecoöperaties in contact te brengen met vastgoedeigenaren of subsidieverstrekkers.

3. De gemeente geeft het goede voorbeeld en handelt circulair en klimaatbewust. De beste manier om beter met de aarde om te gaan is om zuiniger te zijn op onze spullen, vaker te repareren en tweedehands te kopen. D66 wil dat de gemeente een concreet plan uitwerkt hoe zij de circulaire doelen van minder grondstoffenverbruik in 2030 en 2050 wil halen. De gemeente maakt een vliegende start door direct te beginnen met een pilot met circulair bouwen (bouwen met zo min mogelijk nieuwe grondstoffen). Daarnaast moet circulair inkopen de standaard worden, word de vergunningverlening versnelt en gaat de gemeente zorgen voor meer kennis en kunde over circulariteit binnen de gemeente. Tot slot moet er meer ruimte komen voor reparatie- en hergebruikcentra door heel onze gemeente.

Veiligheid (leefbaarheid)

D66 investeert in veilige en leefbare buurten. Een veilige buurt is de basis voor een goed leven en dat moet voor iedere inwoner van de gemeente mogelijk zijn. Overlast en criminaliteit in buurten pakken we aan. De wijkagent speelt daarin een belangrijke rol. We zorgen ervoor dat de wijkagent weer vaker zichtbaar en aanwezig kan zijn in de buurten. Daarnaast spelen bewoners zelf een grote rol in het leefbaar houden van hun buurt. We ondersteunen buurtinitiatieven die zich daar hard voor maken.

1. De wijkagent terug in de wijk. Wijkagenten zijn de oren en ogen van de buurt en een cruciaal aanspreekpunt voor bewoners. Hun kennis van de wijk en de buurt stelt hen in staat om snel en effectief in te spelen op lokale problemen, zoals overlast en criminaliteit. Wij willen dat de wijkagent weer zichtbaar en aanwezig te laten zijn in de buurt door investeren in ondersteunende krachten, zoals boa's (buitengewoon opsporingsambtenaren), die wijkagenten kunnen ontlasten bij handhavingstaken. Hierdoor ontstaat meer ruimte voor de wijkagent om zich te richten op preventie, contact met bewoners en het oplossen van lokale problemen. Daarnaast wil D66 dat het rijk structureel meer middelen beschikbaar stelt voor de politie, zodat iedere wijk en iedere buurt weer kan rekenen op een toegankelijke en zichtbare wijkagent.

2. Aanpak ondermijning. Georganiseerde criminaliteit zet lokale gemeenschappen onder druk en ondermijnt het vertrouwen in de rechtsstaat. D66 wil dat gemeente stevig optreedt tegen criminele activiteiten die zich verschuilen achter legale structuren, zoals witwassen, drugshandel en illegale arbeid. Dit vraagt om een geïntegreerde aanpak waarin toezicht, handhaving en samenwerking centraal staan. De gemeente versterkt de samenwerking met politie, justitie en andere overheden om signalen van ondermijning vroegtijdig te herkennen en aan te pakken. Daarnaast zet D66 in op het versterken van de bestuurlijke integriteit en het vergroten van bewustwording bij inwoners, ambtenaren en ondernemers om criminele praktijken eerder te kunnen signaleren en melden.

3. Buurtinitiatieven ondersteunen. Wij betrekken buurtbewoners actief bij het verbeteren van hun wijk door buurtinitiatieven, buurtwachten en samenwerkingsverbanden met de politie te ondersteunen. Dit bevordert niet alleen de veiligheid, maar versterkt ook de betrokkenheid van bewoners bij hun leefomgeving. D66 wil dat de gemeente dit faciliteert door subsidies te verstrekken en trainingen te organiseren voor buurtvrijwilligers.

Ondernemen/lokale economie

Lokale ondernemers zijn onmisbaar voor een levendig en veerkrachtig Sint-Michielsgestel. Zij zorgen voor werkgelegenheid, innovatie en voorzieningen in onze dorpen en versterken de sociale samenhang in onze gemeenschap. D66 gelooft dat een toekomstbestendige lokale economie alleen kan groeien als we ruimte geven aan ondernemerschap, duurzaamheid stimuleren en actief samenwerken met ondernemers, onderwijs en maatschappelijke organisaties.

1. Ruimte en ondersteuning voor lokale ondernemers en zzp'ers

D66 wil een toegankelijk en betrouwbaar ondernemersklimaat in Sint-Michielsgestel. We maken gemeentelijke regels eenvoudiger en flexibeler en ondersteunen starters, zzp'ers en kleine ondernemers met advies, subsidies en toegang tot financiering. Leegstaand vastgoed benutten we beter voor kleinschalige bedrijvigheid en startende ondernemers. Zo maken we ondernemen in onze dorpen haalbaar en aantrekkelijk.

2. Duurzame en circulaire economie als norm

D66 kiest voor een economie die in balans is met onze leefomgeving. We stimuleren duurzame en circulaire bedrijfsmodellen, sociale ondernemingen en innovatieve initiatieven die bijdragen aan klimaatdoelen, zoals energiebesparing en hernieuwbare energie. In het gemeentelijk inkoop- en aanbestedingsbeleid maken we duurzame en circulaire keuzes de norm. De gemeente zet pilotprojecten op om duurzame innovaties zichtbaar te maken en benut daarbij Europese fondsen zoals EFRO, Interreg en ESF.

3. Korte ketens, lokaal voedsel en maatwerk voor onze economie

D66 wil de afstand tussen boer en bord verkleinen en zo lokaal ondernemerschap versterken. We ondersteunen korte voedselketens via boerderijwinkels, streekmarkten en samenwerkingen tussen lokale agrariërs, horeca, winkels en recreatie. Waar mogelijk betrekken we lokale producenten bij gemeentelijke inkoop en evenementen. Daarnaast werken we samen met ondernemers en inwoners aan een lokale economie-agenda, met maatwerk voor sectoren die belangrijk zijn voor Sint-Michielsgestel, zoals agrarisch ondernemerschap, recreatie en toerisme.

Sociaal domein

Iedere inwoner krijgt wel eens te maken met tegenslagen zowel financieel als persoonlijk. Niet iedereen komt daar zonder hulp of bijstand weer bovenop. D66 staat voor een gemeente waar mensen die tijdelijk in een moeilijke situatie verkeren, altijd terecht kunnen voor hulp en ondersteuning. We zetten in op meer preventie, waarbij we zorgen voor tijdige en laagdrempelige hulp voor mensen in kwetsbare posities. Maatschappelijke opvang moet niet alleen een tijdelijke oplossing zijn, maar een springplank worden naar een duurzame en zelfstandige toekomst. Dit betekent maatwerk voor mensen met verschillende achtergronden en behoeften. D66 pleit voor meer samenwerking tussen zorginstellingen, woningcorporaties en maatschappelijke organisaties, zodat niemand tussen wal en schip valt. We willen een samenleving waarin niemand in een uitzichtloze situatie terechtkomt. Met een sterk vangnet maken we onze gemeente sterker voor iedereen.

1. Voorkomen van schulden is beter dan genezen. Om schulden te voorkomen, zorgen we voor laagdrempelige en zichtbare hulp bij het aanvragen van toeslagen en voorzieningen, met ondersteuning op toegankelijke locaties zoals buurthuizen, bibliotheken en het gemeentehuis. De gemeente biedt actief gespreid betalen aan en helpen inwoners bij het treffen van betalingsregelingen, zodat financiële problemen tijdig kunnen worden opgelost. Hiermee voorkomen we dat mensen in de schulden raken en kunnen zij weer grip krijgen op hun financiële situatie.

2. Vol inzetten op vroeg signalering van schulden. Om schulden zo vroeg mogelijk te kunnen signaleren investeren we in de samenwerking tussen de gemeente, buurtteams, scholen, welzijnsorganisaties en woningcorporaties. Daarbij zetten we in op het gestructureerd uitwisselen van informatie tussen deze partijen, met inachtneming van de privacy, bijvoorbeeld wanneer een zorgaanbieder of waterbedrijf betalingsachterstanden ziet ontstaan.

3. Schuldhulpverlening op maat. Schuldhulpverleners krijgen de ruimte om vanuit hun expertise, op maat, laagdrempelige en proactieve schuldhulpverlening aan te bieden. De gemeente neemt problematische schulden over, zodat mensen weer kunnen gaan bouwen aan een zorgeloze en duurzame toekomst zonder bang te hoeven zijn voor een deurwaarder. Zo zet de gemeente alles op alles om iedere inwoner binnen 1,5 jaar weer schuldenvrij te laten zijn.

Cultuur

Kunst en cultuur zijn onmisbaar voor een vitale en verbonden samenleving. Ze houden ons een spiegel voor, inspireren, ontroeren, vermaken en verbinden mensen. Het stimuleren van het creatief vermogen van onze inwoners draagt bij aan een veerkrachtige gemeente waarin bewoners actief deelnemen aan de maatschappij en zich erkend voelen. Kunst en cultuur spelen niet alleen een rol in persoonlijke ontwikkeling, maar ook in sociale samenhang. Het samen bezoeken van een voorstelling, zingen in een koor, het ontdekken van creatieve talenten of het uiten van emoties door middel van kunst zijn slechts enkele voorbeelden van de impact die kunst en cultuur hebben op het dagelijks leven.

Daarnaast is kunst en cultuur een belangrijke motor voor de lokale economie. Festivals, culturele instellingen en evenementen versterken de aantrekkelijkheid van de gemeente voor zowel inwoners als bezoekers van buitenaf. Dit draagt bij aan een florerende horeca, drukbezochte hotels en een bloeiende detailhandel. Hiermee versterken we niet alleen de lokale economie, maar maken we onze gemeente ook leefbaarder en aantrekkelijker.

1. Zet in op cultuureducatie en jongerenparticipatie. D66 zet sterk in op onderwijs en cultuureducatie speelt daarin een essentiële rol. Kinderen en jongeren hebben creatieve vaardigheden nodig die hen voorbereiden op de toekomst. Wij integreren cultuureducatie verder in het onderwijs, met speciale aandacht voor inclusieve programma's en participatie van jongeren in cultureel aanbod. Dit kan bijvoorbeeld door experimenteergelden beschikbaar te stellen voor jongerenprojecten, zoals lokale muziek- of dansworkshops, en door culturele vouchers in te zetten om jongeren te stimuleren hun eigen projecten op te starten.
2. Cultuur als oplossend vermogen in maatschappelijke vraagstukken. Kunst en cultuur kunnen een unieke rol spelen in het verkennen en oplossen van complexe maatschappelijke uitdagingen. De kunsten bieden harmonie en verbinden verschillende perspectieven. D66 moedigt de gemeente aan om kunstenaars en creatieve makers, vanwege hun talent om vraagstukken op een 'eigen'wijze te beoordelen en van commentaar te voorzien, te betrekken bij thema's zoals ruimtelijke ordening, duurzaamheid en sociale cohesie, zodat zij innovatieve oplossingen en frisse inzichten kunnen bieden.
3. Behoud van erfgoed. Het erfgoed van een gemeente is belangrijk voor de identiteit en het gemeenschapsgevoel. Door te investeren in het behoud en de zichtbaarheid van lokaal erfgoed, kan de gemeente een stevige basis bieden voor educatie en toerisme, en tegelijkertijd een thuisgevoel creëren voor de inwoners.

Lokale democratie en goed bestuur

Alle politiek is lokale politiek. De beste besluiten worden gemaakt door mensen actief te betrekken. D66 wil dat de gemeente meer met hun inwoners optrekt om de gemeente samen vorm te geven. Daar doen we veel nieuwe voorstellen voor. Mensen die minder goed mee kunnen komen willen we actief betrekken. De gemeente moet een menselijk gezicht hebben.

1. Burgers bij het bestuur. We stimuleren het gebruik van instrumenten van directe democratie zoals referenda, burgerfora, agenderingsrecht en burgerbegrotingen. Drempels voor het opstarten van deze instrumenten worden verlaagd en ondersteuning wordt uitgebreid.
2. Start met buurtbudgetten. We voeren een buurtbudget in. Naar voorbeeld van Antwerpen en vele andere gemeenten buiten Nederland komt 1% van de gemeentebegroting in handen van de inwoners zelf. Iedere buurt krijgt daarnaast wat ons betreft een eigen budget. Inwoners kunnen zelf bedenken hoe ze de buurt groener, socialer of gezonder kunnen maken met dat budget.
3. Doe het samen. We voeren het recht op samenwerken in: het recht voor bewoners en organisaties om samen te werken met de gemeente om maatschappelijke doelen te behalen. Met het uitdaagrecht krijgen buurtnetwerken de mogelijkheid om zelf overheidstaken op een alternatieve wijze uit te voeren. Hiervoor maken we afspraken tussen organisaties, vertegenwoordigers, onafhankelijke procesbegeleiders en de bewoners. Met het recht op overname kunnen bewoners gebouwen van de gemeente overnemen om te gebruiken voor maatschappelijk belang.
4. Recht op vergissen. We introduceren het recht op vergissen. Als inwoners een fout maken in het contact met de gemeente worden ze hier niet direct voor gestraft. In plaats van een boete te ontvangen krijgt iemand de kans om de fout recht te zetten. Dit draagt bij aan een betere relatie tussen inwoners en de gemeente.
5. De gemeente communiceert in begrijpelijke taal. D66 vindt het essentieel dat de gemeente helder en toegankelijk communiceert met haar inwoners. Informatie moet begrijpelijk zijn voor iedereen, ongeacht achtergrond of opleidingsniveau. Door simpelere taal te gebruiken (B1), zorgen we ervoor dat inwoners zich beter kunnen informeren, meedenken en deelnemen aan de gemeentelijke besluitvorming.
6. We maken gemeentelijke informatie beschikbaar en vindbaar voor iedereen. De gemeente is verantwoordelijk voor belangrijke ondersteuning van inwoners. Daarom is het essentieel dat de gemeentelijke website voor iedereen toegankelijk is. Het is belangrijk dat de gemeente samenwerkt met diverse doelgroepen om de website te testen en te zorgen voor gebruiksvriendelijke interfaces voor alle inwoners. Alleen door inclusieve digitale toegankelijkheid te waarborgen, kunnen we ervoor zorgen dat alle burgers gelijkwaardig kunnen deelnemen aan het gemeentelijke beleid en diensten.
7. Een aanspreekbare gemeente. Inwoners hebben het recht op persoonlijk contact met een ambtenaar. Binnen de gemeente wordt niet doorverwezen maar overgedragen. Ook moet de gemeente buiten kantoortijden aanspreekbaar zijn zodat werkenden ook terecht kunnen bij hun gemeente voor vragen.

8. Sterke lokale pers. Journalisten brengen de lokale politiek naar onze inwoners. Ze maken daarmee onze democratie krachtig. D66 wil de lokale journalistiek versterken, zonder dat de onafhankelijke positie van journalisten hierdoor wordt aangetast, bijvoorbeeld door een fonds op te richten met een onafhankelijk bestuur.